

דבר העורכת

לקוראים שלום!

גיליון נושאונצ'יק הנוכחי מביא אגדות וסיפורים מיתיים מהעולם. יורם לוביאניקר מספר על סיפור מלחמת טרויה והקשר של הסיפור למשחק השחמט. אלי מועלם מספר על אגדת הנסיך וזנטרה, אבי משיח מביא סיפור מהמיסטיקה היהודית: טקס הגורל הגר"א. בפינה רגע של הסטוריה, שמוליק כהן מספר על אברהם "יאיר" שטרן, ולבסוף, כבכל גיליון, חידון בולאי נושא פרסים.

אגדות המלך ארתור על בולים מסנט וינסנט

להזכירכם, תחרות כתיבה לקוראי נושאונצ'יק נמצאת בעיצומה. התחרות תינעל ב- 1.4.2011 והזוכה בתחרות יקבל שוברי קניה על סך 250 ₪ לקניית חומרים בולאיים. פרטים נוספים בהמשך הגיליון.

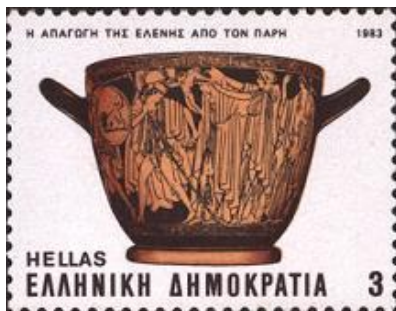
נתראה בגיליון הבא,

שלכם, שביט

מעשה במלכה ובסוס - מלחמת טרויה במבט שחמטאי יורם לוביאניקר

מה אתה אוסף? פעם, כשהיו שואלים אותי את השאלה הזו, הייתי אומר שאני אוסף בולי שחמט. היום אני אומר שיש לי אוסף בנושא "משחק המלחמה". למה הכוונה? האוסף שלי היום מכיל פריטים רבים שאין להם קשר ישיר עם שחמט, אלא להיסטוריה הצבאית בהקשרה השחמטאי.

למה הכוונה? כידוע, השחמט הוא "משחק המלחמה". האוסף שלי בנוי סביב הדמיון (והשוני) שבין הקרבות המתנהלים מעל גבי הלוח המשובץ לאלו המתנהלים בשדה הקרב. במאמר זה אדגים את העיקרון המנחה של האוסף תוך שימוש בדוגמא היסטורית המוכרת לכל – מלחמת טרויה.

חטיפת הלנה על ידי פאריס.

הימתולוגיה היוונית מלאה בסיפורים מרתקים, והסיפור של מלחמת טרויה הוא אחד מהם. הסיפור מתחיל כאשר **פאריס**, נסיך טרויה, התאהב **בהלנה** היפה. למרבית צער, הלנה כבר הייתה נשואה למלך ספארטה. פאריס לא התכוון לוותר, חטף את הלנה והביא אותה לעירו, טרויה (בטורקיה של ימינו). גם מלך ספארטה לא התכוון לוותר: הוא הקים קואליציה של העמים היוונים וביחד הם יצאו למלחמה על טרויה.

כד יווני עתיק המראה את אכילס ואייאקס משחקים בזמן המצור על טרויה.

עשר שנים נמשכה המלחמה: היוונים צרו על טרויה, אבל לא הצליחו להכריע את מגיני העיר. גדולי הלוחמים היוונים, ובהם **אכילס ואייאקס** (זה שעל שמו קבוצת הכדורגל ההולנדית) השתתפו בלוחמה. אכילס אף נהרג במהלך המצור, כאשר חץ שנורה על ידי פאריס ננעץ בעקבו – נקודת התורפה היחידה בגופו (ומכאן גם הביטוי "עקב אכילס").

היוונים כבר היו מיואשים, ואז הם החליטו להשתמש בתחבולה פרי מוחו של **אודיסאוס**: הם נטשו את שדה המערכה, תוך שהם מותירים מאחור סוס עץ ענק. הטרויאנים חשבו כי היוונים נכנעו, וכי הסוס הוא בבחינת מתנה שנועדה לבטא הכרה בעליונותם. הם גררו את הסוס לתוך עירם, פתחו במשתה ניצחון מפואר ושתו לשוכרה.

אודיסאוס, ממציא התחבולה.

אלא שהסוס היה למעשה מלא בחיילים יוונים. בשעת לילה יצאו החיילים ממחבואם ופתחו את שערי העיר בפני הצבא היווני שסב על עקביו וחזר לחזית.

הטרויאנים השיכורים לא יכלו להגן על עצמם בפני האויב, ועירם חרבה עד היסוד. ניצחון היוונים הושג, איפוא, הודות לתחבולת "הסוס הטרויאני" (למעשה, היה זה, כמובן, סוס יווני).

טרויה חרבה עד היסוד.

הסוס הטרויאני.

הסוס הטרויאני על חותמת ביול. למעלה משמאל: הגדלה המראה את הפתח ממנו יצאו היוונים.

עד כאן סיפור שהוא בבחינת היסטוריה צבאית נטו. עכשיו נעבור לתחום השחמטאי, ונתבונן בגיליון המזכרת מרומניה. הגיליון מכיל ארבעה בולים המראים את תהליך

תהליך הנחתת מט חנק

הנחתתו של מט הידוע כ"מט חנק". המט מושג על ידי מתקפה משותפת של מלכה ופרש על המלך היריב. מתקפה זו דוחקת את המלך השחור לפינת הלוח (שמאל למעלה). עתה שולח הלבן את מלכתו לבדה לעומק שטח האויב (ימין למעלה). שח! זוהי הקרבה מחושבת היטב של הכלי החזק ביותר בשחמט. בשל נוכחות הפרש נאלץ השחור להכות את

המלכה בצריח ולא במלך (שמאל למטה). עתה המלך השחור משולל יכולת תנועה, ולכן אין לו הגנה בפני מתקפת הפרש הלבן (ימין למטה). מט!

לטעמי מט חנק הוא המט היפה ביותר במשחק השחמט. לי עצמי הזדמן רק פעם אחת להנחית אותו, והעובדה שאני זוכר מקרה זה (ואת הבעת פניו מוכת ההלם של יריבי) מלמדת על ההנאה הרבה ששאבתי ממנו. השחמטאי הצרפתי **פרנסואה אנדרה דניקן פילידור** – השחקן החזק ביותר בעולם במאה ה-18 – זכה להנאה זו לעיתים מזומנות יותר. למעשה, יש המכנים את מט החנק "מורשת פילידור", למרות שמט זה היה מוכר הרבה לפניו.

200 שנה למותו של פילידור.

אני מניח שגם מי שלא יודע לשחק שחמט הבחין בדמיון שבין שני הסיפורים. שימו לב שאני משתמש במילה "דמיון" ולא "זהות". הניסיון למצוא זהות בין מלחמה אמיתית לקרב שחמט נידון מראש לכישלון, שהרי בשחמט יש אילוצים שאינם קיימים בחיים, כגון שוויון כוחות בין שני הצדדים. לעומת זאת, בהחלט ניתן למצוא דמיון בין שחמט למלחמה, תוך שאנו זוכרים כי דמיון הוא, במידה רבה, שאלה של טעם.

במקרה שלפנינו ניתן לראות את הדמיון בשתי דרכים שונות - בצורה סימטרית ובצורה אנטי סימטרית. על פי הגישה הסימטרית, הרי שבשני המקרים מדובר בלכידת מלכה (הלנה מספארטה והמלכה הלבנה בשחמט) המוליכה להפסד. בשני המקרים הניצחון מושג באמצעות סוס (הסוס הטרויאני והפרש בשחמט). הדמיון במקרה כזה הוא מילולי בעיקרו, ולא נותן ביטוי לאופיה של התחבולה.

על פי הגישה האנטי סימטרית, מדובר בשני המקרים במתקיף המקריב קורבן (הסוס הטרויאני מול המלכה הלבנה). הקורבן מוצב עמוק בלב המחנה היריב, ולקידתו מבשרת את סיום הקרב. לדעתי התמונה האנטי-סימטרית משכנעת הרבה יותר, שכן היא מתמקדת בתחבולה שבאמצעותה מגיע הקרב לסיומו. ברוח זו נוצרת גם הקבלה בין אודיסאוס לבין פילידור, בהיות שניהם המצביאים העומדים מאחורי התחבולה.

בספר משלי נאמר "כי בתחבולות תעשה לך מלחמה". אני מקווה שהצלחתי להראות כיצד פסוק זה משמש גם בשחמט.

לתגובות ניתן לפנות ליורם בכתובת lubianiker@gmail.com

אגדת הנסיך וזנטרה אלי מועלים

בודהא תחת עץ הבודהי

במשך מאות בשנים התפתחה בבודהיזם מיתולוגיה עשירה שהטמיעה לתוכה את האמונות שרווחו בקרב העמים השונים לפני עידן הבודהא. חלק חשוב ממיתולוגיה זו הם סיפורי ה**ג'אטאקה** המתארים את חייו המוקדמים של בודהא בגלגוליו השונים. לפי המסורת, סיפורים אלו סופרו ע"י בודהא עצמו כשישב תחת עץ הבודהי ונזכר בכל תקופות חייו הקודמים. מדינות רבות נוהגות להנפיק סדרות בולים המתארות סיפורים אלו. אחד מסיפורי הג'אטאקה הידועים הוא **וזנטרה** (Phra Wetsandon) שגיבורה הוא הנסיך וזנטרה, אחד מגילגולי הבודהא המוקדמים לפי הבודהיזם, טבעו של הסבל האנושי מתקיים במעגל אינסופי של לידה ומוות (סמסרה) עד אשר הוא מגיע לשחרור. שחרור זה נקרא **נירוונה** ואילו שואפים הבודהיסטים.

הנסיך וזנטרה היה בנם של המלך סאנסאי והמלכה פוסאדי. לנסיך היתה אשה, נאנג מאטסי, ושני ילדים, תאו סאלי ונאנג קאנהא. יום אחד העניק הנסיך את הפיל הלבן של אביו לממלכה שכנה שסבלה מבצורת ממושכת. הפיל הלבן ידוע בבודהיזם כמביא מזל טוב וגורם להורדת גשמים. אכן, גשמים ירדו בממלכה השכנה, אך הפסיקו לרדת בממלכתו של אבי הנסיך, המלך סאנסאי. המלך, בשמעו על מעשהו של בנו, ציווה להגלות אותו ואת בני משפחתו ליער מרוחק, כעונש על מעשיו. במסעם ליער, חילק הנסיך את כל רכושו כולל הסוסים והכרכרה לעניים שניקרו בדרכו. לאחר שהגיעו ליער, נדר הנסיך לעסוק בצדקה ומעשים טובים בכדי לצבור מצוות ולהיות לבודהא.

הנסיך ומשפחתו מגיעים ליער

יציאה לגלות

ילדי הנסיך נלקחים לעבדות

סוקסוק ואשתו המרשעת

יום אחד, ניגש לנסיך אדם ישיש, סוקסוק שמו, שהיה נשוי לאשה צעירה. הישיש סיפר לו את צרותיו ואת אי יכולתו לספק את צרכי אשתו וביקש ממנו את שני ילדיו להיות לו למשרתים. הנסיך וזנטרה, ללא היסוס, העניק לישיש את מבוקשו. נאנג מאטסי, בשומעה שילדיה נלקחו ממנה ללא ידיעתה, התמוטטה. הילדים שנלקחו על ידי הישיש הפכו במהרה

לעבדיו ולעבדי אשתו המפונקת.

האל אינדרה

הגיעם, הוכתרו הנסיך ואשתו לשליטי הממלכה החדשים.

כאמור, הוטמע סיפור זה במסורת הבודהיסטית ומשמש כלקח חשוב למאמינים. בתאילנד ובצפון לאוס חוגגים את חג ה-Phi Takhon הנחגג לזכר חזרתו של הנסיך וזנטרה לממלכתו. לפי המסורת קבלת פניו היתה כה גדולה שהשתתפו בה גם השדים והרוחות. במהלך הפסטיבל עוטים

האל אינדרה, שחשש שהנסיך יעניק גם את אשתו לאחרים, עטה דמות קבצן ונפגש עם הנסיך. הוא ביקש ממנו את אשתו וזה נענה לו ללא היסוס. אינדרה החזיר לנסיך את האשה כמתנה, ובכך מנע מצב בו הוא יעניק שוב את אשתו לאחר בזכות המנהג לפיו מתנה יש לשמור ואין מעניקים אותה שוב.

בינתיים, הגיע באקראי הישיש סוקסוק עם ילדי הנסיך לממלכתו של סאנסאי. המלך, זיהה את נכדיו והבין שהמצאותם אצל הישיש נובעת מצדיקותו של בנו הנסיך. הוא ציווה לעצור את סוקסוק ושלח משלחת להחזיר את הנסיך ומשפחתו חזרה לממלכה. עם

השיבה לממלכה

מעצרו של סוקסוק

על עצמם אנשים תחפושות בדמות הרוחות (Phi).

פסטיבל Phi Takhon

בודהא נכנס לנירוונה

בארצות המזרח נחוג מידי שנה פסטיבל Phawett הנחגג לכבוד הנסיך וזנטרה במהלך העונה היבשה כסגולה להורדת גשמים. בפסטיבל זה מקריאים הנזירים את סיפור הנסיך מתוך כתבים עתיקים בכדי לעורר את קהל המאמינים ללכת בדרכיו ולצבור מצוות ומעשים טובים שמטרתן אחת – תחילת המסע אל הנירוואנה!

לתגובות ניתן לפנות לאלי בכתובת eli573@zahav.net.il

מיסטיקה ביהדות – טקס גורל הגר"א אבי משיח

ביהדות נוצרו סיפורים מיסטיים רבים. המפורסם ביותר הוא סיפור הגולם של המהר"ל מפראג. בקצרה, לפי סיפור זה המהר"ל הצליח להפיח רוח חיים בגוש חומר על מנת שיגן על הקהילה היהודית. מאמר זה יעסוק בנושא פחות ידוע במיסטיקה היהודית – טקס גורל הגר"א.

הגר"א – הגאון מוילנא

בית הכנסת אלטנוישול
בפראג בו נמצאים שרידי
הגולם לפי האמונה

מצבת המהר"ל מפראג

הגר"א הוא רבי אליהו בן שלמה זלמן קרמר שנודע גם בכינוי הגאון מוילנא. הוא חי במאה ה-18 בליטא ונחשב לעילוי התורה. מספרים שהגר"א הסתפק בשתי שעות שינה ביום בלבד, ואת שאר היום ניצל ללימוד.

מייחסים לגר"א את טקס גורל הגר"א – טקס קבלי שמטרתו לקבל תשובות לשאלות בעלות חשיבות רבה. הגורל נערך באמצעות פתיחת ספר התנ"ך באקראי וקישור הפסוקים המופיעים במקום שנפתח לשאלה העומדת על הפרק. באמצעות שיטה זו ניתן לפתור בדרך מיסטית-קבלית בעיות סבוכות (דוגמאות בהמשך). מקור הטקס אינו ידוע כמו גם ייחוסו לגר"א. יותר מכך, בכתביו של הגר"א אין כל אזכור לטקס אך עם זאת קיימת מסורת העוברת מפה לאוזן על דרך ביצוע הגורל.

לאורך הדורות נשמעו הסתייגויות וביקורות לגבי שיטה זו. טענת המבקרים הייתה שהשיטה עומדת בניגוד גמור לציווי האלוהי האוסר על סיוע בכוחות מאגיים: "תמים תהיה עם ה' אלוהיך". הרמב"ם (רבינו משה מימון, המכונה ביהדות הנשר הגדול) נשאל האם יש הכשר לשימוש בשיטת הגורל וזו הייתה לשון תשובתו:

"ויורינו הדבר מי שפותח בחומשים על דרך הגורל האם מותר אם לאו מונעים מלעשות כך לגויים לפי שבזה חילול אבל לא יוסר (מימניו) ולא יענש וכתב משה"

כלומר לפי הרמב"ם לא יענש העוסק בגורל אולם רצוי להימנע מלעסוק בכך!

בולי הרמב"ם שהנפיקה ישראל

טקס דומה מבוצע על ידי קהילות חב"ד – הם משתמשים לא בתנ"ך אלא באגרות הקודש, אישיות שנכתבו על ידי מייסדי שושלת חסידות חב"ד. גם טקס זה זוכה לביקורת רבה מצד רבנים הטוענים שהיא מסירה אחריותו של אדם וגורמת לו להסתמך על הוראות שמיימיות.

בולים שהנפיקה ישראל לכבוד חב"ד

המקרה הידוע ביותר של שימוש בטקס הגורל הוא הטקס שערך הרב אליהו לוין (שכונה רב האסירים) בשנת 1950 לזיהוי גופותיהם של 12 מחללי שיירת הל"ה שלא זוהו לפי סימנים אחרים. בספרו של שמחה רז "איש צדיק היה" רבה של ירושלים, הרב צבי פסח פרנק, קבע שיש הצדקה לקיום הטקס ובעקבות קביעתו ביצע הרב לוין את

הרמב"ם על בול מאורוגוואי

הטקס. בספר מסופר גם כיצד נערך הזיהוי: לאחר ש"הוגרלו" מספר פסוקים המרמזים על ל"ה הרוגים (כמו "בקרובי אקדש" או "ולה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה") הגריל הרב 11 פסוקים הרומזים לסדר הקברים: "ממטה בנימין בגורל" (יהושע כ"א ד) כרומז לחלל בנימין בוגלבסקי או "הלוא בן ימיני" (שמואל א כ"א) כרומז לחלל עודד בן ימיני.

שימוש נוסף בטקס הגורל התבצע 17 שנים קודם לכן – בשנת 1933 רבה של מוסקבה, הרב יעקב קלמעמעס נשאל על ידי הרב שאול ישראלי אם עליו לברוח מרוסיה למרות סכנת המוות שבמעשה. הפסוק שעלה בגורל היה "פנו וסעו לכם ובואו להר אמורי... עד הגדול נהר פרת" (דברים א ז). גורל נוסף ערך הרב אהרון קוטלר כאשר רצה לעלות מרוסיה לארץ ישראל, אך הרב משה פיינשטיין הפציר בו להגיע לארצות הברית כדי לחזק את היהדות שהייתה בתקופה זו כ"מדבר שממה". הפסוק שעלה בגורל היה "ויאמר ה' אל אהרון לך לקראת משה המדברה".

ברצוני להודות לאחי, מר עדי משיח, בסיוע בהכנת המאמר.

רגע של הסטוריה – אברהם שטרן – "יאיר"

שמוליק כהן

ב- 12.4.42 נתפס ונרצח מפקד הלח"י, אברהם שטרן, הידוע יותר בכינויו המחתרתי יאיר.

אברהם שטרן נולד ב- 23 בדצמבר 1907 בסובלאק, עיירה קטנה בצפון מזרח פולין. עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה נכבשה סובלאק על ידי הגרמנים. אימו של יאיר יחד עם שני ילדיה הקטנים ברחו מזרחה, בתחילה לליטא ומשם לרוסיה. אביו של יאיר נותר בסובלאק כאסיר בידי הגרמנים. בתום המלחמה חזרה אימו לסובלאק, אך הוא נשאר בבית קרוביו על מנת להמשיך את לימודיו. לאחר ההפיכה הקומוניסטית אף היה חבר בפיונירים – תנועת נוער קומוניסטית. כאשר היה בן 14 החליט לחזור לסובלאק, וכך ללא כסף או תעודות החל את מסעו עד שובו לעיירה בשנת 1921. שם שולב מחדש בגמנסיה העברית ותוך חודשים ספורים הצליח להשלים את החסר לו בפולנית ובעברית. כבר אז התגלה כבעל כשרון נדיר לשפות.

אברהם שטרן על בול שהונפק ב-23.4.78

בשנת 1925 עלה לארץ ישראל והשלים את לימודיו בגמנסיה העברית בירושלים. משם המשיך לפקולטה למדעי הרוח באוניברסיטה

העברית בירושלים, בה התמחה בתרבות היוונית רומית, כולל ידיעת השפות היוונית והלטינית. בשלב זה של חייו הוא ידע לפחות חמש שפות: פולנית, רוסית, גרמנית, יוונית ולטינית. הוריו שחיו בדוחק בפולין, לא יכלו לתמוך בו, והוא התפרנס ממלגות הצטיינות וממתן שעורים פרטיים.

עם פרוץ מאורעות תרפ"ט, הצטרף אברהם שטרן להגנה, והוצב כשומר ביבניאל. מאורעות תרפ"ט היוו פרשת דרכים בדברי ימי ההגנה, והם היוו את הזרז לפילוג בהגנה. בראש ההגנה בירושלים עמד אברהם תהומי, שהתנגד למדיניות ההבלגה של ההגנה, ודרש לנקוט במדיניות אקטיבית יותר. חילוקי הדעות בינו לבין מפקדיו הלכו והחריפו, ובסופו של דבר הובילו אותו לפרוש מההגנה בשנת 1931 ולייסד את האצ"ל. אברהם שטרן נמנה עם הפורשים. הוא בחר לעצמו את הכינוי המחתרתי "יאיר" על שם אלעזר בן יאיר, מפקד הקנאים במצדה. כשנה לאחר מכן הוא חיבר את השיר "חיילים אלמונים", שהפך להמנון האצ"ל.

בול האצ"ל. תאריך הופעה: 2.12.91

דוד רזיאל. תאריך
הופעה: 24.4.1978

עם סיום לימודיו באוניברסיטה העברית קיבל יאיר מלגה ונשלח ללמוד באוניברסיטת פירנצה, אך לאחר שנה נפגש עם מפקד האצ"ל, אברהם תהומי, ובעקבות הפגישה נטש את לימודיו וחזר לפעילות במחתרת. בתחילה פעל באירופה ורכש נשק עבור המחתרת, אך במהרה חזר לארץ והתמנה להיות מזכירו של תהומי, וחבר במפקדה הראשית. יחד עם דוד רזיאל הוא כתב ספר הדרכה לתפעול נשק בשם "האקדח", שנחתם תחת השם הבדוי ד.ראש, ראשי התיבות של מחברי הספר.

בשנת 1937 חל הפילוג הראשון באצ"ל, כאשר כמחצית מחבריו שבו להגנה. עבור יאיר שאלת החזרה להגנה כלל לא עמדה על הפרק, והוא נשאר באצ"ל, ומונה למזכיר המפקדה הראשית. במאי 1938 ספג האצ"ל מכה כאשר מפקד הארגון, דוד רזיאל, זוהה על ידי בלש בריטי ונאסר. כשלושה חודשים לאחר מכן נאסרו שאר חברי המפקדה וביניהם יאיר.

מלחמת העולם השנייה טרפה את הקלפים באצ"ל. זאב ז'בוטינסקי הודיע על תמיכתו בבעלות הברית, כולל בבריטניה. האצ"ל פרסם הצהרה לפיה הוא מפסיק לפעול כנגד הבריטים על מנת לא להפריע להם להלחם "באויבו

הגדול ביותר של העם העברי בעולם - הנאציזם הגרמני". יאיר ראה בבריטים את האויבים הגדולים ביותר של הציונות, ולכן הוא התנגד להחלטה זאת בתקיפות. עקב הכרזת האצ"ל שוחררו מרבית העצירים שתמכו בקו זה כבר בסוף אוקטובר 1939. המתנגדים להחלטה זאת נותרו במעצר, ויאיר שוחרר רק ביוני 1940. שחרורו של יאיר לא מיתן אותו, והוא נשאר איתן בהתנגדותו לקו הרשמי של האצ"ל שגרס שיש לשתף פעולה עם הבריטים לאור המלחמה המשתוללת באירופה. זאב ז'בוטינסקי אף שלח לו מברק בו הוא דרש ממנו לציית להוראותיו של

חותמת ארוע - 60 שנה לאצ"ל

דוד רזיאל. זמן קצר לאחר מכן, ב- 4.8.40 נפטר ז'בוטינסקי, ועשרה ימים לאחר מכן פרשה קבוצה בראשותו של יאיר, והקימה את "הארגון

הצבאי הלאומי בישראל". זמן קצר לאחר מכן הם שינו את שם המחתרת ל-לח"י, ראשי התיבות של לוחמי חירות ישראל. אגב, לאחר הפיצול החליף האצ"ל את המנונו מ"חיילים אלמונים" ל"שיר ביתר", שנכתב על ידי ז'בוטינסקי, בעוד שהלח"י המשיך לראות ב"חיילים אלמונים" את המנונו.

בול הלח"י, תאריך הופעה:
2.12.91

חותמת ארוע – 41 שנים ללח"י, חתימתו
של אברהם שטרן במרכז החותמת

הלח"י לא נהנה מפופולאריות רבה, בלשון המעטה. המחתרת נתפסה כקיצונית, ופעולותיה היו שנויות במחלוקת. הציבור הרחב שהעדיף, עקב המלחמה, להשעות את המאבק כנגד הבריטים, התנגד לפעולות הלח"י כנגד הבריטים וראה בהם פגיעה באינטרס הציוני. הלח"י נהג לשדוד בנקים על מנת לממן את פעולותיו, ונקל להבין את השפעת פעולות "ההחרמה", כפי שהן כונו על ידי הלח"י, על דעת הציבור. בחלק מפעולות הלח"י נפגעו גם קציני משטרה יהודים, דבר שהחריף את התנגדות הציבור ללח"י. יש לציין שלמרות שהלח"י תקף תחנות משטרה, בסיסי צבא וסמלי שלטון בריטים, הוא מעולם לא תקף את בני המשפחות של הפקידים והקצינים הבריטים, אף על פי שהם היוו מטרה קלה יחסית.

בינואר 1942 תכנן הלח"י פעולת התנקשות כנגד קצין בריטי בשם מורטון, שהיה פעיל במאבק נגד המחתרות היהודיות בארץ ישראל. הם פוצצו מטען קטן בחדר בבניין ברחוב יעל 8 בתל אביב. המשטרה הבריטית מיד הגיעה למקום על מנת לבדוק את הפיצוץ. אנשי הלח"י היו משוכנעים שמי שיגיע למקום מיד יהיה מורטון, אך הוא היה עסוק בישיבה ולמקום הגיעו קצינים אחרים. עם היכנסם לחדר הופעל מטען גדול יותר. שלושה קצינים נהרגו בפיצוץ, מתוכם שני קצינים יהודים. לא רק הבריטים זעמו על הפעולה, גם הציבור היהודי מחה נגד הלח"י. אפילו האצ"ל פרסם הודעת גנוי. אנשי הלח"י, ובראשם יאיר מצאו את עצמם בראש רשימת המבוקשים על ידי המשטרה הבריטית, וללא כל תמיכה אזרחית. הבריטים פרסמו מודעות "דרושים" עם תמונות אנשי הלח"י, ובהם הבטחה לפרס כספי למי שיביא לתפיסתם. על ראשו של יאיר נקבע פרס של 1000 לירות ארץ ישראליות.

יאיר שהחל לעבור ממקום למקום, קבל מקלט בביתו של חברו למחתרת משה סבוראי. אולם לאחר מספר ימים קבלה המשטרה הבריטית מידע על מקום הימצאם של מספר אנשי לח"י בדיזינגוף 30. כח בפיקודו של הקצין הבריטי מורטון הסתער על הדירה הרג שני אנשי לח"י ופצע שנים אחרים. משה סבוראי, ששהה בבנין

נפצע ונעצר. כך נוצר מצב שיאיר שהה בדירה של חבר לח"י עצור. בשלב זה הוא קיבל שתי הצעות למקלט בתנאי שיפסיק את פעילותו. הראשונה משמשון יוניצ'מן, מראשי הרביזיוניסטים בארץ והשניה, מפתיעה יותר, מארגון ההגנה שהציע לו מקלט באחד

הקיבוצים. יאיר סירב בטענה שכמפקד אין הוא יכול להרשות לעצמו לעזוב את המאבק ואת חבריו למחתרת.

תפיסתו של יאיר היתה מקרית לחלוטין. ביום חמישי 12.2.42 דפק קצין המשטרה וילקינס על דלת דירת סבוראי. יאיר נכנס לארון על מנת להסתתר. טובה סבוראי פתחה את הדלת. קצין המשטרה שאל אותה מדוע היא אינה מבקרת את בעלה הפצוע, והורה לשני הבלשים שליוו אותו לבצע חיפוש בדירה. בתחילה היה החיפוש מאופק, אולם בשלב מסוים מצא אחד השוטרים מברשת גילוח רטובה. "הגברת התגלחה הבוקר" אמר בסרקסטיות, והחיפוש הפך להיות אגרסיבי יותר. אחד הקצינים פתח את הארון שלח את ידו ומיד לאחר מכן שלף, לתדהמתו, את האיש המבוקש ביותר בארץ ישראל – יאיר. יאיר נאזק מיד ולמקום הוזעק הקצין הבריטי מורטון. טובה סבוראי נעצרה גם היא והורדה מהדירה. מורטון הורה לכל הנוכחים לעזוב את הדירה פרט לשוטר בשם דניאל דיי. לאחר מספר דקות נשמעו מהדירה שלוש יריות. מורטון ירה ביאיר האזוק. לטענתו יאיר ניסה לקפוץ מהחלון לגג הסמוך, והוא (מורטון) חשש שהוא מנסה להגיע למטען ולפוצץ את עצמו עליהם. שנים לאחר מכן סיפר דניאל דיי גרסה אחרת לחלוטין של הארוע. לדבריו מורטון דחף את יאיר לכיון החלון ואז ירה בו. מיד לאחר מכן הוא אמר לו "אתה ראית שהוא ניסה לברוח".

הלוויתו של יאיר נערכה לפנות ערב כאשר רק אימו, אחיו וגיסתו נכחו במעמד. אישתו, רוני, שהיתה בהריון היתה המומה ולא היתה מסוגלת להשתתף בהלוויה. חמישה חודשים לאחר הרצח ילדה רוני את בנו של יאיר, שנקרא אף הוא יאיר. בן זה היה עיתונאי ברשות השידור ובשלב מסוים אף שימש כמנכ"ל הרשות.

רצח יאיר היווה מכה קשה ללח"י, והארגון נשבע לנקום את דמו. במאי 1942 ניסה הארגון להתנקש בג'פרי מורטון, רוצחו של יאיר. מורטון נפצע וזמן קצר לאחר מכן עזב את ארץ ישראל. עד ליום מותו, בשנת 1996 הוא לא שינה את גירסתו, לפיה ניסה יאיר לברוח דרך החלון. לאחר שעזב את הארץ החליף אותו תומס וילקין, הקצין שניהל את החיפוש בביתה של טובה סבוראי. בספטמבר 1944 נרצח וילקין על ידי הלח"י.

לתגובות ניתן לפנות לשמוליק כהן בכתובת scohn@netvision.net.il

תחרות הכתיבה הגדולה של נושאונצ'יק - תזכורת

להזכירכם, בטאון נושאונצ'יק הכריז על תחרות הכתיבה הגדולה בגיליון הקודם ומזמין אתכם הקוראים להשתתף בתחרות.

איך משתתפים?

קוראים המעוניינים להשתתף בתחרות מתבקשים לשלוח למערכת מאמר בנושא בולאי כלשהו. כל נושא בולאי למאמר יתקבל בברכה ובלבד שהמאמר יכיל לפחות 200 מילים וילווח בסריקות של לפחות 6 פריטים בולאיים. יש לצרף למאמר מספר פרטים מזהים שלכם: שם מלא, גיל, כתובת למשלוח הפרס (באם תזכו) וכתובת מייל עדכנית.

עד מתי התחרות?

יש לשלוח את המאמר למערכת (nosonchik@gmail.com) עד 1.4.2011. המאמר הזוכה יפורסם בגיליון מאי של נושאונצ'יק.

במה זוכים?

כותב/ת המאמר הזוכה יקבל או תקבל ממערכת נושאונצ'יק פרס של שובר לקניית בולים / ציוד בולאי על סך 250 ש"ח.

מחכים למאמרים שלכם!

חידון מספר 38

איזו מדינה?

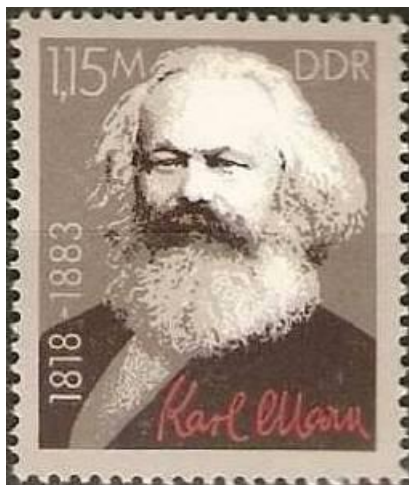
איזו מדינה הנפיקה את הבול שלפניכם?

א. ונצואלה

ב. ותיקן

ג. ויאטנם

ד. גרמניה

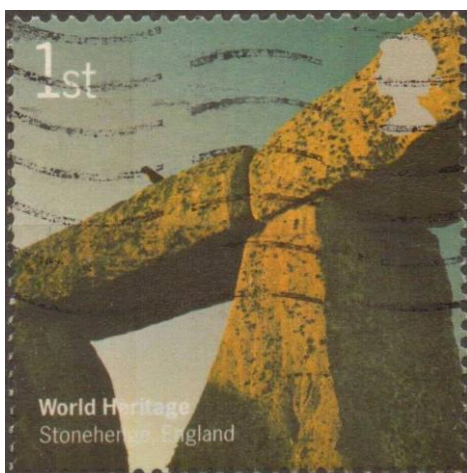
מי האיש?

מי האיש הנראה בבול?

באיזו מדינה נולד?

איזו תורה כלכלית חברתית הוא המציא?

איך נקרא ספרו המפורסם?

זהה את האתר

איך נקרא האתר הזה?

באיזו מדינה הוא נמצא?

מתי, כנראה, הוא נבנה לראשונה?

את הפתרונות יש לשלוח למערכת nosonchik@gmail.com עד ל-15 במרץ. הפותרים מתבקשים לציין את גילם. בין הילדים ובני הנוער שיפתרו נכונה את החידות יוגרל פרס בולאי מתנת איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית. התשובות לחידות ושם הזוכה יפורסמו בגליון הבא.

פתרון חידון מספר 37

איזו מדינה?

התשובה הנכונה היא ג' – ליכטנשטיין.

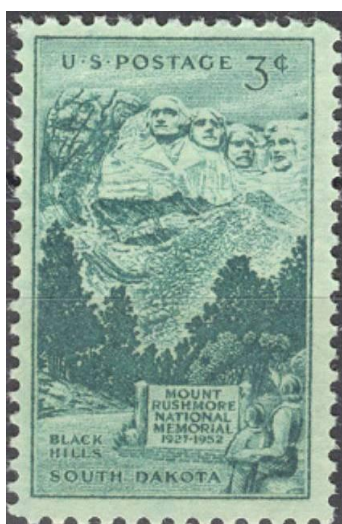
מי האיש?

האיש הנראה בבול הוא ברוך שפינוזה, יהודי הולנדי שהיה מגדולי הפילוסופים בכל הזמנים.

זהה את האתר

האתר הנראה בבול הוא הר ראשמור, הנמצא במדינת דקוטה הדרומית בארצות הברית. בהר מפוסלים דיוקנותיהם של ארבעה נשאים אמריקאים – ג'ורג' וושינגטון, תומאס ג'פרסון, אברהם לינקולן ותיאודור רוזבלט.

בהגרלה שנערכה בין הפותרים נכונה עלה שמו של תומר חציר בן ה-15. תומר זוכה בפרס בולאי מתנת איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית.

מכתבים למערכת – לכל תגובה, הצעה או שאלהניתן לפנות אלינו בכתובת

nosonchik@gmail.com